

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE VLAAMSE LANDBOUW- CONJUNCTUURINDEX

VOORJAAR 2020

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

DE VLAAMSE
LANDBOUW-
CONJUNCTUURINDEX
VOORJAAR 2020

INHOUD

Samenvatting.....	5
1 Landbouwsectoren.....	6
2 Tuinbouwsectoren.....	9
3 Belemmeringen.....	12
4 Investeringen.....	13
5 Meer informatie.....	14

- o De EU blijft een netto-exporteur voor granen. De EU-import bedraagt 17,05 miljoen ton (19,9 miljoen ton vorig jaar), de EU-export 29,3 miljoen ton (17,7 miljoen ton vorig jaar).
- In het najaar was de wereldmarktprijs voor **suiker** gedaald. Ondertussen stijgen de prijzen opnieuw (+3%). In ons land ligt de gemiddelde prijs onder het Europese gemiddelde.
 - o De suikerconsumptie daalt.
 - o De invoer van suiker in de EU ligt hoger dan de twee voorbijgaande jaren, de export ligt lager. Vorig jaar zijn de Europese suikervoorraden afgenomen.
 - o Men gaat ervan uit dat het areaal voor suikerbieten zal stabiliseren in de komende jaren. Men houdt ook rekening met licht stijgende rendementen. Bovendien groeien de rendementsverschillen tussen oude en nieuwe EU-lidstaten naar elkaar toe.
- De kosten voor **meststoffen** zijn met -18% gedaald t.o.v. het voorgaande jaar.

De melkveesector kent eveneens een licht stijgende trend en stijgt van 78 naar 81.

- Melkveeouders zijn tevreden over de voorbije periode (van 73 naar 83) omdat de marktomstandigheden vrij stabiel bleven. De toekomstverwachtingen schatten ze lager in (van 83 naar 79), wellicht omdat ze een aantal prijscorrecties vrezen. De sluiting van de horeca kan ook gevolgen hebben op het gebruik van een aantal producten zoals room.
- 64% van de melkveeouders gaat ervan uit dat ze met prijsdalingen rekening zullen moeten houden. Dat is een forse stijging komende van 48% in het najaar.
- 25% van de melkveeouders verwacht een toenemend productievolume, terwijl 58% eerder een status quo verwacht.
- De zuivelmarkt bleef in het voorbije halfjaar behoorlijk stabiel. De boterprijs kende niet langer de hoge pieken van 2017 en 2018 en daalde flink, maar blijft desondanks op een zeer behoorlijk niveau. De Europese voorraden van magere melkpoeder zijn zo goed als uitverkocht. De Europese prijzen voor magere melkpoeder zijn opnieuw gestegen en die voor volle melkpoeder blijven stabiel.
- Er is minder vraag naar drinkmelk, maar meer naar kaas en andere verse zuivelproducten. Consumenten blijven vernieuwde producten vragen. De botervraag blijft hoog.
- De Europese melkprijs is lager dan die in de VS, maar hoger dan in Nieuw-Zeeland. De productie blijft dalen in Australië en Nieuw-Zeeland terwijl die in de VS toeneemt. De EU blijft leverancier op de wereldmarkt door de stijgende vraag wereldwijd.
- In de voorbije periode bleef de productie van rauwe melk en van de meeste zuivelproducten stabiel.
- De voederkosten bleven na een lichte stijging relatief stabiel.
- Voor zuivel verwacht men een lagere stijging van de export in de komende periode.
- Er is nog een groeiende vraag naar melkpoeder (vooral magere melkpoeder en weipoeder), niet alleen voor babyvoeding maar ook voor volwassenen.
- De grote druk om uitstoot van broeikasgassen, fosfaatemissie en nitraten te beperken zal zich op termijn vertalen in een beperkte groei van de EU-melkproductie naar 179 miljoen ton. De landbouwpraktijken zullen moeten worden aangepast met aandacht voor rantsoenen. Hogere opbrengsten maken het mogelijk om de Europese veestapel te laten krimpen. Tegen 2030 verwacht men in de EU een daling van -1,4 miljoen melkkoeien.

De index voor **vleesvee** stijgt van 68 naar 79. De index van het verleden stijgt van 62 naar 75, die voor de toekomst stijgt van 74 naar 84.

- 18% van de veehouders verwacht een prijsstijging. Dat is meer dan bij de vorige enquête. 27% verwacht een negatieve prijsevolutie in de nabije toekomst, 27% van hen denkt dat dit mogelijk ook hun productievolume zal doen dalen, terwijl ruim 70% het eerder op een status quo houdt.
- In de eerste maanden van 2020 was er een lichte opleving van prijzen voor levende dieren en kalveren, maar in de laatste weken kwam er opnieuw een kleine correctie. De karkasprijzen voor runderen zijn nu in Europa ongeveer 1,4% lager dan in dezelfde periode vorig jaar. De prijs voor levende mannelijke kalveren daalde met -7,7% voor het zuiveltype en met -3,1% voor het vleestype. De Europese rundveestapel zou volgens schattingen van de Europese Commissie tegen 2030 kunnen krimpen met 1,6%.
- De grootste exporteurs van rundvlees blijven de VS, Brazilië en Australië. De grootste importeurs van Europees rundvlees zijn de VS, Zuid-Korea en Japan.
- Kalverprijzen zijn licht gestegen ten opzichte van vorig jaar.

De index van de **varkenssector** toont een forse stijging van 113 naar 124, een nieuwe recordhoogte sinds 2007. De varkenshouders schatten de voorbije periode dan ook zeer positief in (van 123 naar 134). Ook voor de toekomstige periode stijgt het optimisme van 103 naar 114.

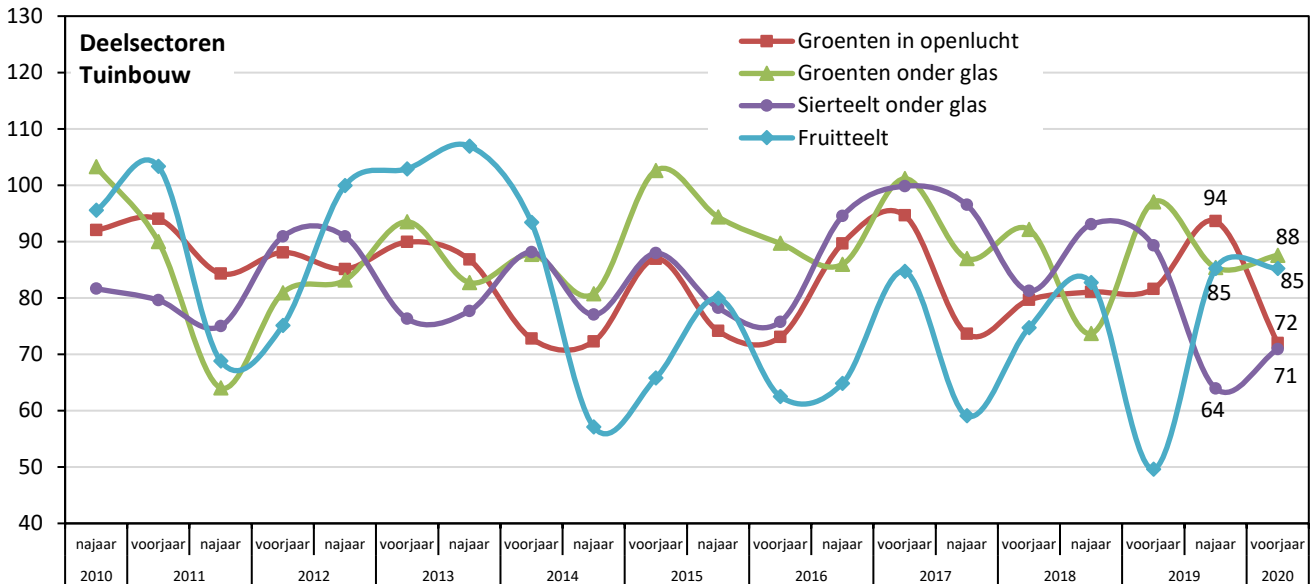
- 54% van de varkenshouders verwacht positieve toekomstige prijzen. 71% van hen denkt dat de productievolumes contant zullen blijven, terwijl 16% de productie wil uitbreiden. In de voorgaande enquête was dat slechts 7%.
- De Europese prijzen voor varkensarkassen daalden in het begin van het jaar, maar gingen daarna opnieuw stijgen en liggen nu gemiddeld 37,7% hoger dan dezelfde periode vorig jaar. Op wereldschaal blijven de Europese prijzen ver boven die van de VS, Canada en Brazilië. China en Japan blijven de grootste importeurs van Europees varkensvlees.
- Zoals voorheen liggen de Belgische prijzen (gemiddeld 170 euro/100 kg) (ongeveer 5% van het Europese productievolume) onder het Europese gemiddelde (175 euro/100 kg), maar toch zijn de laatste maanden ook de Belgische karkasprijzen beduidend blijven stijgen en het prijsniveau zit nu ruim boven het vijfjaarlijkse gemiddelde. Ook de biggenprijzen tekenen eenzelfde stijgende evolutie af boven het gemiddelde.
- De stijgende prijzen zijn het gevolg van de seizoenswijziging, de verhoogde vraag vanuit China voor Europees vlees en het lagere aanbod (tot eind december hadden we een daling van het aantal slachtingen met 4,6% in België).
- De Europese export naar China blijft op een hoog niveau omdat men daar nog steeds kampt met de gevolgen van Afrikaanse varkenspest. België is spijtig genoeg nog steeds onderworpen aan een exportverbod naar China, maar het meezuigeffect van andere Europese leveranciers zorgt voor een constant hogere prijs.
- Wanneer de Aziatische productie opnieuw zou opleven, zouden de EU-prijzen in de toekomst sterk kunnen dalen. In China komt er ook een volledige herstructurering van de sector met steun van de overheid (kleine bedrijven worden vervangen door grotere bedrijven).
- In België en de EU daalt de consumptie van varkensvlees, maar mondiaal gezien is er nog een sterke stijging.
- De mengvoederprijzen zijn in de voorbije periode opnieuw licht gaan dalen.

2 TUINBOUWSECTOREN

De conjunctuur van groenten in openlucht verslechtert het meest. Ook bij de fruitsector is er een daling. De andere tuinbouwsectoren gaan erop vooruit of blijven stabiel. Dat blijkt uit de onderstaande index voor de vier tuinbouwdeelsectoren.

Figuur 3: Evolucie van de Vlaamse conjunctuurindex voor de vier tuinbouwsectoren, 2010-2020

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De index van groenten in openlucht daalt fors van 94 naar 72.

- Bij de openluchtgroentetelers kreeg de tevredenheid over de voorbije zes maanden een flinke dreun. De index ging van 101 naar 68. Ook de toekomstperspectieven worden lager ingeschat tegenover de voorgaande periode (van 86 naar 76). Het gaat hier om groenten voor de versmarkt, de industriegroenten vallen onder de akkerbouwsector.
- 51% van de telers denkt dan ook dat prijzen in het volgende halfjaar zullen dalen.
- Voor de openluchtteelt gaat 24% van de telers uit van een inkrimping van de productie en slechts 12% denkt dat uitbreiding van de productie mogelijk is. 64% houdt het op een status quo.
- Prei en wortelen zijn de belangrijkste groenten in openlucht voor de versmarkt. Voor beide groenten was het aanvoervolume lager dan vorig jaar en lagen de prijzen ook lager. Wegens de lage prijzen was er ook enige marktinterventie voor prei (een deel werd uit de markt genomen)
- Men vreest ook een tekort aan arbeidskrachten bij de oogst van onder meer asperges en aardbei.
- De importvolumes van groenten in België zijn aanzienlijk lager dan die van fruit en worden gedomineerd door wortelen, uien, bonen en erwten. De laatste twee producten zijn ook grondstof voor de dynamische diepvriesgroentesector. Met name bonen en erwten zijn maar voor een klein deel bestemd voor de versmarkt en worden veelal onder contract geteeld voor verwerkers.
- Slechts 15% van de Europese invoer van verse groenten is afkomstig van buiten de EU. Tomaten uit Marokko en uien uit landen op het zuidelijk halfrond of Egypte zijn de belangrijkste producten. Als we kijken naar de handel tussen EU-landen, zijn uien en vruchtgroenten zoals tomaten, komkommers en paprika's de belangrijkste producten.

////////////////////////////////////

De telers van groenten onder glas zien hun index zeer licht stijgen van 85 naar 88.

- Voor de glasgroentetelers zakte de index voor de voorbije periode van 97 naar 85, terwijl die voor de toekomstige periode stijgt van 74 naar 91.
- Voor de komende zes maanden geeft 72% van de tuinders onder glas aan dat zijn productievolume stabiel zal blijven. 20% gaat wel uitbreiden, waarvan 10% heel sterk. Ruim 58% is echter negatief gestemd voor het toekomstige prijsverloop en slechts 9% van hen verwacht een lichte prijsstijging.
- De markt voor verse groenten verloopt gemiddeld zonder al te veel grote problemen. De prijzen waren voor sommige producten beter en voor andere producten weer lager dan vorig jaar.
- De aanvoer van tomaten is begin 2020 hoger dan in 2019, maar de prijzen zijn ook licht stijgend.
- Voor paprika is het beeld anders. De aanvoer ligt achterop ten opzichte van vorig jaar, maar de prijzen compenseren dit niet en lopen zelfs achteruit.
- De aanvoer van sla was beduidend groter dan in 2019, wat ook lagere prijzen met zich meebracht.
- Het effect van het sluiten van de horeca vanwege maatregelen tegen het coronavirus werd door de meeste respondenten wellicht nog niet meegerekend. Voor een aantal typische producten als rucola en andere specialiteiten verwacht men toch ernstige problemen. Dat is natuurlijk een probleem voor de telers die zich vooral op deze niche richten.

De index voor sierteelt onder glas stijgt van 64 naar 71 na de forse daling van vorig voorjaar. De index van de afgelopen periode stijgt van 56 naar 74, die van de komende zes maanden zakt van 72 naar 68. Dat blijft veel lager dan bij de vorige rapporteringen.

- 44% van de siertelers vermoedt dat de toekomstige prijzen zullen dalen, 9% geeft stijgingen aan.
- 38% van de siertelers geeft aan dat zijn productievolume zal kunnen dalen in de volgende periode. 24% geeft een stijging aan.
- De meeste antwoorden op deze enquête kwamen in hoofdzaak binnen voordat de drastische maatregelen tegen het coronavirus van kracht werden. Nu dat alle verkooppunten zoals bloemenwinkels en tuincentra gesloten zijn, is de situatie natuurlijk nog veel dramatischer geworden.

Fruitteelt daalt licht van 89 naar 85. Dat heeft alles te maken met het wegsmevend optimisme rond de beperktere oogstvooruitzichten en de verwachting van betere prijzen bij het begin van het seizoen, wat echter niet bewaarheid werd. Oogstramingen werden later bijgestuurd en de kwaliteit en het kaliber van het fruit is minder dan gewenst.

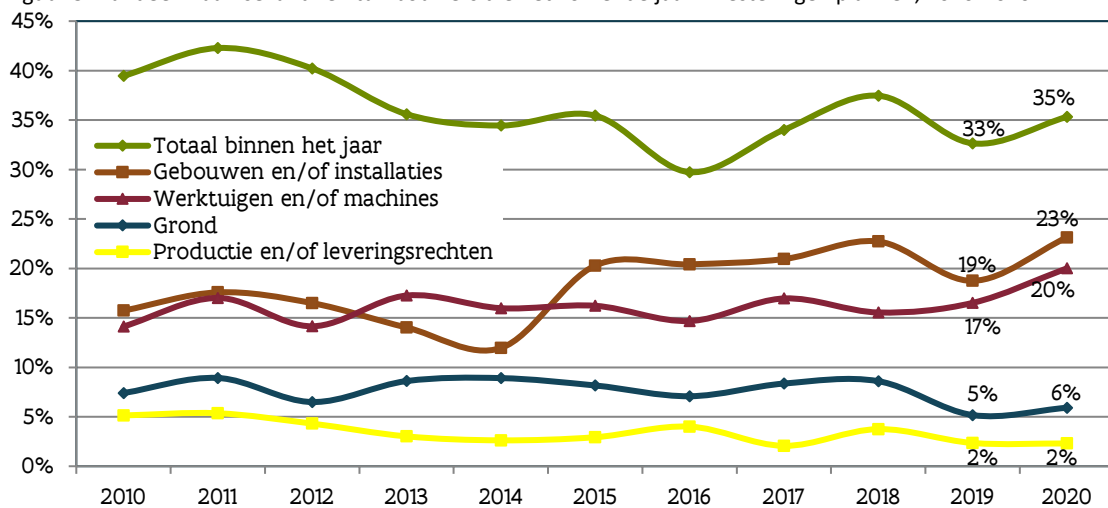
- De tevredenheid over de voorbije zes maanden stijgt flink van 69 naar 87. Na het wegvallen van het aanvankelijke optimisme bij het begin van het seizoen daalt de toekomstindex van 108 naar 84.
- 50% van de fruittelers denkt negatief over toekomstige prijsontwikkelingen. 59% van hen ziet een stabiel productievolume.
- **Appelen**
 - Het areaal voor appelen werd voor het laatste seizoen geschat op 5.805 hectare. Dat is nog eens 180 hectare minder dan het voorgaande seizoen.
 - De hardfruitsector (appel en peer) doet het dit seizoen beter, maar er zal nog veel nodig zijn om de putten uit het verleden te vullen. De Belgische appeloogst van dit seizoen wordt geraamd op 259.000 ton appelen (12% meer dan in 2019). Het Belgische appelareaal is de afgelopen vier jaar wel met 15% gedaald. Op Europees niveau is het areaal stabiel gebleven. De Europese appeloogst voor dit seizoen wordt geraamd op 10,680 miljoen ton. Dat is 20% minder dan vorig jaar.
 - In januari en februari lagen de Belgische appelprijzen ongeveer 30% boven de lage prijzen van vorig jaar. De Belgische appelvoorraden waren op 1 maart 2020 8,9% lager dan vorig jaar.

////////////////////////////////////

4 INVESTERINGEN

Na de daling in de loop van 2018 en 2019 plannen land- en tuinbouwers het komende jaar iets meer investeringen. Het aandeel landbouwers die investeringen plannen, stijgt licht van 33% naar 35%. Ondanks het positievere conjunctuurgevoel blijven landbouwers dus voorzichtig. Land- en tuinbouwers willen voornamelijk investeren in gebouwen en installaties (23%) en het machinepark (20%). Ongeveer 6% wil grond aankopen. Het aankopen van productierechten krijgt eenzelfde prioriteit (2%) als in het najaar 2019.

Figuur 5: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die het komende jaar investeringen plannen, 2010-2020

Bron: Departement Landbouw en Visserij

In totaal plande de deelsector sierteelt met 51% de meeste investeringen. Het is afwachten wat de invloed zal zijn van de huidige crisissituatie. De tweede belangrijkste sector is hier de vleesveesector met 44%, gevolgd door de akkerbouw met 39%. De groenten in volle grond staan op de voorlaatste plaats met toch nog 28%, wat een stijging is, want de sector komt van 19%. De varkenssector is de hekkensluiters met 27%. In de fruitteelt daalt het percentage licht van 34% naar 31%.

Landbouwers investeren vooral in gebouwen ter vervanging of ter uitbreiding van al bestaande gebouwen. We hebben eveneens gepeild naar de geplande investeringen voor binnen twee à drie jaar. De aandelen zijn meestal enkele procenten lager dan die van de investeringsplannen binnen het jaar. Al deze investeringsintenties liggen hoger dan in voorgaande bevraging. Zeer opvallend in deze tabel is de stijging voor investeringen om te voldoen aan wettelijke voorschriften van 3,6% naar 9,6%.

////////////////////////////////////

Tabel 1: Aandeel Vlaamse land- en tuinbouwers die de komende drie jaar investeringen plannen, voorjaar 2020

Investerings	Binnen het jaar	Binnen 2 à 3 jaar
Gebouwen en/of installaties:	23,1%	20,3%
ter vervanging	10,0%	8,6%
ter uitbreiding	8,8%	6,9%
om te voldoen aan wettelijke voorschriften (milieu, dierenwelzijn, enz.)	9,6%	7,0%
ter verbreding en diversificatie (thuisverwerking, thuisverkoop, hoevetoerisme, enz.)	3,3%	3,1%
Werktuigen en/of machines	20,0%	14,3%
Grond	5,9%	9,1%
Productie- en/of leveringsrechten	2,3%	2,7%
Andere	2,9%	1,9%
Totaal	35,3%	33,7%

Bron: Departement Landbouw en Visserij

5 MEER INFORMATIE

Dit is het rapport van de 27ste enquêteronde, afgenomen in maart 2020 bij Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die deel uitmaken van het Vlaamse Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Voor de berekening van de landbouwconjunctuurindex bevraagt het Departement Landbouw en Visserij sinds 2007 circa 650 land- en tuinbouwers over hun bedrijfssituatie (productie, verkoopprijzen, belemmeringen en investeringen). De antwoorden van deze steekproef worden geëxtrapoleerd naar de totale Vlaamse landbouwpopulatie. De index kan gaan van 0 (alle landbouwers zeer negatief) tot 200 (alle landbouwers zeer positief). Bij een index van 100 zijn er evenveel negatieve als positieve antwoorden.

De uitgebreide methodologische beschrijving en de voorgaande zesmaandelijke rapporten staan op de website van Landbouw en Visserij: www.vlaanderen.be/landbouw/studies.

De landbouwconjunctuurindex is berekend op een 0-200-schaal als het gemiddelde van volgende twee vragen:

- Hoe beschouwt u de economische situatie van uw bedrijf gedurende de afgelopen zes maanden?
Met als index = (% veel beter dan normaal + 0,5 * % beter dan normaal) - (0,5 * % slechter dan normaal + % veel slechter dan normaal)+100
De antwoorden "normaal" worden niet meegenomen in de berekening van de index.
- Hoe verwacht u dat de economische situatie van uw bedrijf de komende zes maanden zal evolueren?
Met als index = (% sterk stijgen + 0,5 * % licht stijgen) - (0,5 * % licht dalen + % sterk dalen)+100
De antwoorden "gelijk blijven" worden niet meegenomen in de berekening van de index.

////////////////////////////////////